

РЕЦЕНЗИЯ

от професор д-р Красимир Андонов,
Национална академия за театрално и филмово изкуство “Кръстьо Сарафов”,
относно конкурса за заемане на академична длъжност
“доцент” в професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство
(Фотография), обявен от Нов български университет и обнародван
в Държавен вестник - брой 92 от 18 ноември 2022 г.

Единственият кандидат, подал документи за участие в обявения от Нов български университет конкурс, е гл. ас. д-р Енчо Найденов Найденов.

Кандидатът за длъжността е утвърден и разпознаваем професионалист в областта на визуалните изкуства (фотография и видеография), като работата му е фокусирана преди всичко в жанровете на модата, рекламата и портрета. Същевременно, д-р Енчо Найденов е и дългогодишен преподавател (от 2001г. досега) в департамент “Кино, реклама и шоубизнес” на Нов български университет, където през 2013 г. защитава своята докторска степен на тема “Влияние на цифровите фотографски технологии върху професионалното осветление”.

Според представената от кандидата карта за самооценка (библиографски данни), гл. ас. Енчо Найденов покрива изискванията за наукометричните показатели, изисквани по ЗРАСРБ. Ето защо, предложените от него материали по процедурата могат да бъдат разгледани и оценени.

Като основен доказателствен материал в конкурса, Найденов представя **творческо резюме** (по определението на автора), със заглавие “*Специфични фотографски изрази и технически средства при постановъчната фотография*”. Текстът съдържа описания и размисли във връзка с реализацията на два авторски проекта на фотографа - серията “*Red Apple*”, заснета по повод петнадесетата годишнина на списание “ЕВА”, и самостоятелната изложба “*Латентни портрети*”.

Намирам творческото резюме на Енчо Найденов за много интересно по две причини. От една страна, фотографиите от приложените проекти добре представят автора в светлината на неговите артистични изяви, а от друга - анализите и осмислянето на постигнатото ни дават и гледната му точка на педагог. Защото за един преподавател в практическа дисциплина като фотографията, е важно не само да снима добре, важно е също така да може да осмисля, систематизира и предава своя практически опит.

През годините Енчо Найденов е работил за почти всички български лайфстайл издания като „Амика“, „Бюти“, „Егоист“, „Ел“, но като че ли сътрудничеството му със списание “ЕВА” е особено ползотворно. Фотосесиите “*Bang Bang*”, “*Абсолютна класика*”, “*Здрач*”, “*Шест мига вдъхновение*”, “*МОНОгамна*”, “*Ани Хол и нейните сестри*”,

“Втора кожа”, “Опитомяване на блясъка”, “Една молекула вода”.., създадени от Найденов в екип с крейтив директорите Биляна Хинова и Георги Манов, са останали като знакови в продукцията на изданието. В този смисъл е съвсем резонно, че редакцията на “ЕВА” кани фотографа да реализира и проекта “Red Apple”, по повод петнадесетата годишнина на списанието.

Според описанието на Енчо Найденов, работата по серията е планирана за три снимачни дни, като се очаква на ден да се правят по 6-7 кадъра на известни “гости” на събитието. Снима се във фойето на модерната жилищна сграда “Red Apple” в София, а герои на снимките са хора от различен пол и възраст. Последното условие на фотографската задача, съотнесено към ритъма, с който се очаква да се работи (6-7 кадъра на ден), определят и сложността ѝ. Защото е много трудно да се намери едно визуално решение, чрез което много различни хора да изглеждат еднакво добре на снимка. Като при това се има предвид, че времето за заснемане на всеки кадър е не повече от час...

От реализираната фотографска серия се вижда, че Енчо Найденов е намерил точния изобразителен подход. Ключово е решението да се използва предно горно осветление, което “рисува” добре различните типове лица (от Никол Станкулова до Татяна Лолова и Лили Иванова...) Нещо повече - благодарение на светлината, портретите и цялостната атмосфера от събитието изглеждат бляскави и празнични, обединени в единен визуален стил.

Тук трябва да направя две уточнения. Класическият подход за работа в подобна ситуация изисква да се намери специфично светлинно решение за всяка индивидуалност, за всяко лице. Правило, от което фотографът се отказва.

И второ - светлината, идваща по оста на камерата (предната светлина) се счита за най-неподходящия тип осветление на триизмерен обект. При него хвърлените сенки се “кроят” зад самите обекти и на фотографиите те изглеждат плоски и без обем. В серията, Найденов не се съобразява и с това правило...

Разбира се, както казах и по-горе - резултатът е повече от успешен и именно пренебрегването на правилата е причината за този успех.

Коментирам творческия подход на Енчо Найденов в проекта, не просто защото е нарушил “табуто” на общоприетите норми. Ясно е, че един професионалист, който работи в сферата на модата и рекламата, ежедневно се сблъсква със ситуации, изискващи излизане извън нормите.

Говоря за всичко това, защото ми направи впечатление колко добре в творческото резюме на фотографа, е описан пътят до взимането на подобни решения. Там Найденов пише, че предвид ограниченото снимачно време е бил съвсем наясно, че няма да има възможност да търси специфичното осветление за всеки един герой. И че “обемната”, странична светлина би била подходяща за едни лица и много неуместна за други. Така, преди снимките, той взема решение да работи с предна горна светлина, чрез която да имитира ефекта от вградената светкавица на фотокамерата. Наясно с опасността за получаване на “плоско” изображение, Енчо Найденов започва да търси начини да я избегне. Експериментира като ползва силата на студийна светкавица и проектира пътя на светлината така, че да намери правилната посока и отстояние. Избира и точния

модификатор за характера на светлинния поток. С това получава решение, което дава желаните резултати, не само при различните типове лица, но и при много различни крупности - от близък план на сам човек до многофигурални композиции в цял ръст.

Намирам за много важен и ценен факта, че целият този процес по взимане на решения и реализация на труден проект може да стигне до студентите на д-р Енчо Найденов.

Негова основна задача като преподавател е да ги научи на каноните във фотографското изкуство. Но също така е важно да се знае, че правилата в изкуството не са догми и те могат да бъдат нарушавани. А най-важно от всичко е студентите да разберат кога може да се случва това. Защото самоцелното незачитане на нормите винаги си остава самоцелно...

Тук ролята на преподавателят е особено важна - той трябва да обясни (най-добре като сподели собствен опит) тънката граница между “грешка” и “решение”.

Вторият проект, с който Енчо Найденов се представя на конкурса, е самостоятелната фотографска изложба “*Латентни портрети*”. Експозицията, състояща се от 25 цветни и черно-бели женски портрета, е била показана през януари 2022г., в изложбените пространства на Нов български университет.

“Латентно изображение” е фотографски термин от класическия период на медията, който описва скритото изображение, получено в кристалите на сребърните халогениди под въздействие на светлината. Това е една невидима картина върху филмовата лента, за която знае само фотографът. От неговата воля зависи дали този запазен миг ще се превърне в реална фотография или не.

Четейки експозето на Енчо Найденов по повод изложбата “*Латентни портрети*”, си мисля, че може би подобни са били и неговите мисли, когато е подбирал изображенията. Като творец с опит, снимал буквално “всичко”, Найденов разсъждава колко различни портрета може да заснеме един фотограф. Колко различни типа светлина може използва, колко различни крупности и посоки към обекта може да има? И дали комбинацията помежду им дава всичко, което един творец би могъл да постигне през живота си?

Изглежда, че всеки човек, занимаващ се достатъчно дълго с някаква форма на изкуство, в определен момент стига до проблема “как да не се самоповтарям”? Или пък “как да повтарям един и същ сюжет по безброй различни начини?”

Отговори на тези философско-екзистенциални въпроси са давани чрез творбите на много артисти в историята на изкуството - например от японският художник Хокусай (1760–1849), който рисува прочутата серия “*36 изгледа към планината Фуджияма*”, или пък от пейзажният фотограф Ансел Адамс (1902-1984), който години наред се връща на едни и същи места в американския парк “Йосемити” и ги снима в абсолютно еднакви композиции...

Енчо Найденов приема като верен отговора на Джо Макнали, който казва: “*Езикът на светлината. Това е как ние рисуваме историята на нашите обекти. Точно като езика, ние използваме едни и същи думи, отново и отново. Но просто ги комбинираме различно всеки път, когато допрем камерата до окото си*”.

Смятам обаче, че най-верният отговор за Найденов е този, който самият той дава с творбите си. Или ако се върнем отново на името на неговата изложбата - това са онези проявления на латентните визии, които само той е виждал, и на които е дал живот.

Идентичността на фотографиите от изложбата *“Латентни портрети”* е свързана и с похвати, които са строго специфични за работата на нейния автор.

На първо място, Енчо Найденов е фотограф, който винаги е премислил и има в главата си решение за най-подходящата техника в конкретната ситуация. Моето впечатление е, че той винаги избира комбинацията камера-обектив-осветително/ни тела-характер на осветление, спрямо резултатите, които са му необходими. Както и сам пише в експозето си, знае кога да се откаже от лъскавата прекалено мегапикселова камера, в полза на меката и поетична картина на стар обектив и стар фотоапарат.

Също така, в портретните фотографии на Найденов липсва излишна натруфеност и показност. Неговите снимки са директни и чисти. Д-р Лиляна Караджова, колега-преподавател на Енчо Найденов, описва работата му като *“минималистичен подход в портретната фотография”* и сравнява стила му с този на големия американски портретист Ричард Аведън. Ще се съглася с определението на д-р Караджова, че в работите и на двамата фотографи се вижда подход към опростяване на изображението - фонът е чист, без допълнителни елементи по него, липсват “усукани” и сложни пози на моделите, няма тежък грим и натрапчиви аксесоари. И ще допълня горното като кажа, че всички тези решения, водещи към чистота на композицията, са и причина за фокусирането върху единственото и най-важно нещо - емоционалното присъствие на героя във фотографията.

Силата и въздействието на портретното изображение е в разкриването на човека пред камерата. Енчо Найденов търси (и успява) във всеки от портретите да улови именно това разкриване. На някои от снимките му виждаме директни и остри погледи в обектива, в които се четат дързост, предизвикателство, самочувствие, скрит или явен сексапил... В други фотографии очите на моделите са сведени встрани от камерата, но в присъствието им отново се разкрива гама от чувства и емоции.

Всъщност, ако трябва да обобща, може би най-важната особеност в портретната фотография на Енчо Найденов е фактът, че хората на неговите изображения са истински. В снимките му липсват фалша и позьорството. Откритостта на моделите пред камерата говори за взаимното доверие между портретиран и фотограф. А когато подобно доверие съществува, няма как емоцията на момента да не достигне и да не направи съпричастен и този, който гледа изображението.

Енчо Найденов е познат като автор, за който фотографското студио е място в “свои води”. А портретът, рекламата и модата са негово поприще. Затова смятам, че в рецензията трябва да бъдат добавени и две допълнения, които представят кандидата в малко по-различна светлина.

През 2014 г. Найденов открива във Виваком Арт Хол изложбата *“35 мм”*. Тя се състои от 44 фотографии, реализирани в жанровете на пейзажа, импресията и детайла. Това, което ги обединява е фактът, че всички изображения са заснети с обектив с фокусно

разстояние 35 мм, откъдето идва и името на самата изложба. Смятам, че фотографиите от експозицията са добър пример за това, че когато един човек има способността “да вижда”, той може да го прави и в области, които са останали извън неговите основни интереси. Пейзажните снимки от серията показват отворени натурни пространства, в които доминира усещане за свобода и спокойствие. Детайлите пък са графични, фактурни, мохромни или цветни, всеки един, носещ усещане за красотата на формата, светлината и колорита. “35 мм” е проект, в който човешкото присъствие липсва, но въпреки това снимките носят много живот.

Още по-неочаквана и интересна е изложбата “*Дивата природа на Созопол*”, показана по време на празниците на изкуствата “Аполония” 2016 г., и впоследствие в Нов български университет.

Експозицията представя, почти незабележими обикновено, миниатюрни животински и растителни видове от природната среда край град Созопол. Те са аранжирани и заснети по начин, който превръща всяка композиция в отделен микрокосмос. Инсталациите (само така мога да нарека тези чудновати картини) са дело на биолози, но работата по заснематето - светлина, оптика, крупност - е това, което дава усещане за необикновеност.

“35 мм” и “*Дивата природа на Созопол*” определено не са типичните за стила на Найденов изложби. Но същевременно, впечатлението от тях ме кара да си мисля, че ако имам някаква препоръка към Енчо Найденов, то тя е да намира повече време за тези негови изследователски проекти. Защото съм убеден, че носят емоция по същия начин, както и останалите му произведения.

В заключителната част ще се спра накратко и върху преподавателската и лекторската дейност на кандидата в конкурса.

В картата за самооценка на гл. ас. д-р Енчо Найденов ясно се вижда неговата голяма активност и обема от работа, която извършва като преподавател.

Найденов разработва курсовете на бакалавърските програми по “Фотография”, “Фотографско изкуство”, “Реклама”, “Рекламен мениджмънт и визуален брандинг” и “Графичен дизайн” към Департамент „Кино, реклама и шоубизнес“. Същото така, той е основен автор и на магистърската програма по “Фотография” към университета.

Наред с ангажиментите на преподавател в редовната програма на департамент “Кино, реклама и шоубизнес“, Енчо Найденов е организатор и на много извънаудиторни дейности.

Той е бил водещ на уоркшопите „*Работа със светлина в студио*“, проведен на 19 и 20 май 2018 година, „*Storytelling in action*“, проведен на 24 и 25 юли 2021 година в НБУ, „*Модна и рекламна фотография*“, проведен на 19-20.03.2016 година, във Варна...

Също така, Найденов е автор на многобройни публични лекции - „*Портретната фотография*“, проведена на 5.09.2018 година с организатор „Фотоваканция“; „*Защо снимаме портрети?*“, проведена на живо и онлайн на 25.04.2019 година, организатор Фотосвят; „*Рекламната фотография като бизнес*“, проведена на 29.03.2022 година,

Международен форум за фотографи и видеографи; „Архитектурна фотография“, проведена на 27.10.2017 година, Университет по архитектура, строителство и геодезия; „Фотографията като начин на живот“, проведена на 08.11.2016 година, организатор Фотосинтезис; „Рекламна фотография – Що е то?“, проведена на 22.10.2017 година, организатор - Национална асоциация на професионалните сватбени фотографи и видеооператори; „Портрет и Светлина. Живият портрет“, проведена на 22.10.2018 година, организатор - Национална асоциация на професионалните сватбени фотографии и видеооператори.

Изброявам подробно проведените лекционни срещи и техните организатори, защото смятам, че те са показателни за отношението на професионалните среди към фотографа и преподавател Енчо Найденов. Както се вижда и от списъка, неговите лекторски качества са търсени и ценени от различни сдружения, организации и университети.

Научната работа на един преподавател също е важен фактор в неговото академично развитие. Според оценъчната карта, Енчо Найденов има нужния брой публикации и неговите статии покриват изисквания обем от цитирания.

С това последно уточнение смятам, че портретът на Енчо Найденов Найденов е завършен.

Заклучение

Предвид художествената стойност на представените от кандидата фотографски творби, както и на цялостната му творческа дейност, в синхрон с дългогодишната му работа като преподавател и уважаван лектор, и въз основа на доводите, изложени по-горе в тази рецензия, гласувам с **“ДА” гл. ас. Енчо Найденов Найденов да заеме длъжността: “доцент” в професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство (Фотография) .**

Във връзка с това, предлагам кандидатурата на гл. ас. Енчо Найденов Найденов да бъде допусната до гласуване от Академичния съвет на Нов български университет.

София, 01/03/2023

проф. д-р Красимир Андонов

